

Програмски садржаји Генералштабног усавршавања
официра Војске Србије

Лекције за НОВЕ ИЗАЗОВЕ

Интердисциплинарни приступ у богатом тематском дијапазону има за циљ да прошири фонд знања официра, који се спремају за највиши ниво анализе, процена и одлучивања, као и да им помогне у будућем решавању стратегијских и оперативних проблема. За овакав приступ биће им потребна не само војностручна знања већ и шире познавање актуелних војних, политичких, економских као и питања из међународних односа.

У 54. класи Генералштабног усавршавања, која је недавно завршила школовање, било је 30 припадника Министарства одбране и Војске Србије, два оружаних снага Босне и Херцеговине и по један официр из оружаних снага Аустрије, Турске и Црне Горе. Ових дана они ће бити распоређени на најодговорније дужности у систему одбране за које је предвиђен чин пуковника и виши.

Генералштабно усавршавање у Школи националне одбране, која је у саставу Војне академије, је интервидовског (здруженог) карактера и представља трећи и тренутно највиши ниво стручног усавршавања официра Војске Србије. Организује се и реализује као редовно и траје једну школску годину.

Према речима пуковника Марка Зеленовића, начелника Генералштабног усавршавања, структуром Програма овог нивоа усавршавања

обухваћена су четири основна наставна подручја: *Стратегија, Војна стратегија, Командовање и руковођење и Оперативика*. Обухваћени су садржаји који омогућују оспособљавање полазника за обављање дужности у оквиру свих мисија и задатака Војске, при чему је тежиште на задацима прве мисије. Опште образовање обухвата садржаје теорије сукоба, међународних односа, страних стратегија и доктрина, међународног хуманитарног права, стратегије националне безбедности и одбране, као и цивилно војних односа. Војно-стручно образовање обухвата садржаје *Војне стратегије, Командовања и руковођења, Оперативике*, изборне области и стручног рада у оквиру којих се обрађују и начела и искуства употребе оружаних снага страних земаља у извођењу операција, садржаји војне географије, војне историје, односа са медијима и цивилно-војне сарадње.

У оквиру садржаја структуре Програма Генералштабног усавршавања, прецизније изборне наставне области, овој генерацији понуђено је пет различитих садржаја. Први је био стратегијско пројектовање и планирање у одбрани; други, теоријски и практични аспекти операција (моделовање и решавање оператив-

Посећа Савезничкој команди
за операције у Монсу

них проблема); трећи, историјско-компаративна анализа операције савезника из другог светског рата; четврти, логистика одбране у оквиру које је одржан кратак курс из војне економије и логистике и пети, општи курс у области управљања.

У оквиру посебних облика наставе реализована су студијска путовања у земљи и иностранству. Реализоване су наставне посете организацијским јединицама Министарства одбране, командама и јединицама Војске Србије, државним органима и привредним капацитетима Републике Србије. Поред овога реализовано је и студијско путовање слушалаца ГШУ у Белгију (Брисел и Монс). Том приликом су учесници путовања посетили Команду НАТО, Војни штаб ЕУ и Краљевску Војну академију у Бриселу и Команду за операције (НАТО) у Монсу.

Тематска ширина

Већину тематских садржаја из Програма Генералштабног усавршавања официра реализовали су наставници Војне академије, уз ангажовање предавача из система одбране, као и гостујућих предавача из земље и иностранства.

Тематска ширина најбоље се види из репрезентативног списка предавача, од министра одбране Драгана Шутановца, министара у Влади, државних секретара и помоћника министра одбране, начелника Генералштаба генерала Милоја Милетића, команданата и начелника управа Министарства одбране и Генералштаба.

Предавања на исту тему „Безбедност на Балкану – допринос верских заједница“ одржали су представници двеју цркви у Републици Србији: Митрополит Амфилохије Радовић и Монсињор Станислав Хочевар митрополит, као и представници двеју верских заједница, Муфтија Београдски хаџи Хамдија ефендија Јусуфспахић и Рабин Исак Асиел.

Од бројних предавача из иностранства овде помињемо амбасадора Француске Франсоа Гзавијеа Дениоа, дипломату Норвешке Каи Еидеа и норвешког генерала Свере Диесена, бившег начелника Генералштаба те земље, затим контра-

СТУДИЈСКО ПУТОВАЊЕ У БЕЛГИЈУ

У оквиру студијског путовања у Белгију, које је реализовано уз подршку Атлантског савета Србије и Краљевине Норвешке, официри на Генералштабном усавршавању посетили су Команду НАТО-а и Војни штаб ЕУ у Бриселу, Команду НАТО-а за операције у Монсу, Краљевску војну академију Белгије, као и спомен-комплекс битке код Ватерлоа и Војни музеј у Бриселу.

Циљ је био проширивање знања о савременим системима безбедности и процесима интеграција у остваривању колективне безбедности, као и проширивање знања о актуелним и потенцијалним ризицима, изазовима и претњама безбедности на регионалном и глобалном нивоу.

Поред садржаја о безбедности и одбрани које су официри слушали током редовних предавања од стране врхунских познавалаца те проблематике, боравак у Бриселу и институцијама НАТО и ЕУ била је одлична прилика и да се, у непосредном разговору и контактима, оформи целовита слика о томе „куда напред“.

Политичко-стратeгијски ниво излагања у седишту НАТО у комбинацији са војно-стратeгијским нивоом разговора у Савезничкој команди за операције у Монсу пружили су целовиту слику о безбедносном окружењу у коме ће ова генерација слушалаца ГШУ обављати сложене задатке. Разговори у Војном штабу ЕУ отворили су низ значајних питања која ће тек бити актуелна у њиховим радним бележницама, на брифинзима и у практиковању војне делатности.

Учесници студијског путовања разговарали су у Бриселу и са нашим амбасадором Браниславом Милинковићем и бригадним генералом Небојшом Ђукановићем, руководиоцем војне мисије при НАТО-у. Том приликом су сагледани актуелни аспекти места и улоге Републике Србије и њеног система одбране у регионалној безбедности и проблеми у успостављању војне мисије.

адмирала Марк Монтгомерија, заменика начелника J-5 команде НАТО за Европу, генерал-мајора Алберта Асарта Куеваса, команданта снага у мировној мисији УН у Либану, као и председавајући Војног комитета НАТО-а адмирала Ђанпаола ди Паола.

Усавршавање официра посебно је обогаћено предавањима и разним другим наставним облицима у оквиру Протокола трилатералне сарадње у области војног образовања официра између министарстава одбране Велике Британије, Краљевине Норвешке и Републике Србије. Реализовано је 11 предавања у области стратегије, курсеви у области менаџмента и војне економије и логистике, студијско путовање и историјско-компаративна анализа операције савезника у другом светском рату у Италији и штабна вежба „Царана“ из домена друге мисије Војске Србије – учешће у изградњи и очувању мира у региону и свету.

Овакав приступ на Генералштабном усавршавању официра Војске Србије свакако пружа гаранцију да ће ова генерација понети са собом солидан фонд знања из различитих области и да ће моћи да се ухвати у коштац са свим изазовима, ризицима и претњама који их очекују у наставку официрске каријере.

Историјско-компаративна анализа

Група слушалаца 54. класе Генералштабног и 57. класе Командноштабног усавршавања и предавача Школе националне одбране боравила је од 3. до 7. маја на студијском путовању по средњој Италији, чији је циљ био проучавање савезничке операције током познатих битака за Монте Касино и Рим, које су вођене од септембра 1943. до јуна 1944. године.

Научене лекције из те и других великих операција вођених током

ПОДСТИЦАЈИ ИЗ ИСТОРИЈЕ

Стручни консултант у историјско-компаративној анализи савезничке операције за ослобођење Италије 1943–1944. био је др Нил Бар, професор војне историје на лондонском Кингс колеџу, специјалиста управо за борбе у Медитерану током Другог светског рата.

Он истиче да је интерактивни метод рада допринео плодотворној размени мишљења како о планирању употребе снага и умећу извођења поменуте операције, тако и за подстицај актуелног и будућег размишљања о стратегијским аспектима руковођења и командовања.

– Изузетност у командовању и штабном раду одлучујући је фактор успеха на бојном пољу кроз историју, а тако ће остати и у будућности. Али припремање за комплексност и непредвидивост будућих операција тражи одговарајуће образовање и обуку. Зато, више него икада пре, оружане снаге траже официре који имају јасно разумевање контекста у коме се воде војне операције и који показују способност да доносе избалансиране и ефективне одлуке засноване на критичким анализама – истиче професор Бар.

прошних ратова, добра су основа за могућу примену тих искустава у савременим мултинационалним операцијама. Изучавање те операције у оквиру припрема за студијско путовање и током обиласка историјских места у Италији, од Салерна до Монте Касина, где су вођене најтеже борбе, били су стимулативни за дискусије о тактичким, оперативним и стратегијским аспектима те савезничке операције, али и за размишљања у вези са савременим војним темама и захтевима учешћа и извођења мултинационалних операција.

Пуковник Марко Зеленовић, који је завршио Краљевски колеџ одбрамбених студија у Лондону, истиче да је управо овај модел решавања оперативних и стратегијских пробле-

ма веома погодан, како за детаљно упознавање са предметом историјске анализе, тако и због предности компаративне анализе која олакшава освежавање постојећих и стицање нових сазнања, као и њихову примену у актуелном окружењу.

Наставник Стратегије у Школи националне одбране, пуковник Слободан Јоксимовић наглашава да су се официри веома добро припремили за посету историјским местима у Италији, изучавајући савезничку операцију најпре две недеље у оквиру наставе, да би на терену могли да конкретизују своја сазнања и равноправно учествују у дискусији.

– У стратегији је важно дефинисати циљ, одредити начин остваривања тог циља и средства која су по-

требна да би се циљ остварио. Ако постоји баланс између ова три елемента, односно у њиховој „игри“, могуће је анализирати и битке код Монте Касина, али и савремене операције, рецимо у Авганистану, или сада у Либији. Овај британски метод штабног путовања за нас је био новина и показао је неке важне предности, као што је пуна партиципација учесника, тако да је сасвим упутно да нешто од тога на погодан начин уврстимо у наше облике усавршавања – каже пуковник Јоксимовић.

Потпуковник др Мирослав Талијан, наставник на катедри Оператике, види могућност једне овакве историјско-компаративне анализе по британском моделу и када су у питању битке из наше историје.

– Било би веома корисно да на овај начин припремимо студијско путовање по Србији и историјским местима где су вођене велике битке и остварене херојске победе српске војске на почетку Првог светског рата. Уз обележавање тих историјских датума, а за пар година обележићемо стогодишњицу славних победа, могли би да у сарадњи са британским и норвешким колегама припремимо једно овакво штабно путовање у коме би учествовали представници партнерских земаља са којима данас сарађујемо у оквиру наше широке међународне активности – предлаже потпуковник Мирослав Талијан.

Са овом групом српских официра у Италији су били и представници земаља донатора, војни изасланик Велике Британије у Србији пуковник Најџел Фен и Ингјерд Крокен, представница Министарства одбране Норвешке.

Пуковник Фен оцењује да је студијско путовање у Италију велики успех из два разлога.

– То је потврда добре методологије рада и добро искоришћена прилика за едукацију српских официра – истиче пуковник Фен и додаје да је током четири године, колико је војни изасланик Велике Британије у Србији, добро упознао наш систем одбране и способности Војске и да је „импресиониран професионалним достигнућима српских официра“.

– Историја се може читати – додаје пуковник Фен – али док не види-

те терен и не „осетите“ бојно поље, не можете на прави начин разумети изазове са којима се команданти суочавају када доносе кључне одлуке. Зато је ово прави метод да официри боље разумеју и дискутују о стратегијском и оперативном планирању.

Вежба „Царана“

Циљ штабне вежбе „Царана“ из домена друге мисије Војске Србије (учешће у изградњи и очувању мира у региону и свету) био је да полазници Генералштабног усавршавања, заједно са колегама из МУП-а и других организацијских целина Министарства одбране и Војске Србије, дају своје предлоге решења на постављене стратегијске и оперативне проблеме из домена могућих задатака у мировним мисијама.

Вежба је новина у програму Генералштабног усавршавања, а учесници су имали три основна задатка у симулираној ситуацији мировне мисије. Први је давање политичко-војног савета специјалном представнику УН у држави у којој је мировни контингент ангажован, други је давање предлога министру одбране о начину ангажовања војног контингента у мировној операцији, а трећи је разрађивање конкретних проблема на терену у случају потенцијалног погоршања политичко-безбедносне ситуације у земљи ангажовања. Требало је показати шта све војно-цивилни мировни контингент треба да предузме да би спречио ескалацију проблема, уз разматрање аспеката разоружања зараћених страна у земљи ангажовања, разминирања одређеног дела територије, демобилизације, реинтеграције и слично.

Наведене проблеме учесници вежбе решавали су по тимовима а потом су упоређивана понуђена решења. Било је то ново искуство за учеснике вежбе, али и за предаваче, који су оценили да је то био изазов на који су учесници веома добро и иновативно одговорили.

Према оцени Самија Фалтаса, директора Центра за европске безбедносне студије и једног од ин-

Сами Фалтас, директор Центра за европске безбедносне студије

структора вежбе „Царана“, предност оваквог типа вежбе јесте у томе што учесници своја теоријска знања могу и практично да провере симулацијама које су чиниле други део вежбе.

– Највећи значај вежбе је што је будућим српским мировњацима на значила све аспекте учешћа у мировним мисијама, а не само војне – истакао је професор Фалтас.

Други инструктор на вежби, Мајкл Ашкенази из Међународног центра за конверзију у Бону, нагласио је да је неопходно да сви они који ће једном учествовати у међународним мировним операцијама прихвате идеју да ће им осим оног најужег, војног искуства, бити потребна и много шира сазнања о ситуацији у коју се упуштају.

Мајкл Ашкенази из Међународног центра за конверзију у Бону

– Задовољни смо оним што је вежбом постигнуто, нарочито чињеницом да смо успели да истакнемо значај политичког, економског, војног и друштвеног фактора при учешћу у мировним операцијама. Тек када добро ускладите знања у свим овим областима, моћи ћете да будете ефикасан учесник мировних операција – нагласио је Ашкенази.

Командантска извиђања

19

Официри на Генералштабном усавршавању током школовања решавали су различите комплексне оперативне задатке како у кабинетима тако и на командантским путовањима (извиђањима).

Циљ командантских путовања био је да официри у различитим улогама у оквиру проиграване команде материјализују предлоге донете у кабинетима и учионицама на конкретном терену извођења моделоване операције и сагледају њихову прихватљивост. Такође, учесници командантских путовања имали су прилику да сагледају све значајне карактеристике стратегијских, оперативних и тактичких праваца у зони извођења наведене активности.

Они су приликом реализације командантских путовања посетили јединице и команде Војске Србије, упознали се са организацијским променама, као и изазовима са којима се сусрећу команданти у току извршавања редовних задатака. Разговарали су и са представницима државне власти у зони извођења предвиђених задатака. Такође боравак официра ГШУ у различитим деловима Србије пружио је прилику да посете бројне културно-историјске споменике.

Током школовања полазници 54. класе Генералштабног усавршавања успешно су израдили и одбранили више семинарских радова из предметних области, уз поштовање захтева академског писања, као и технике израде семинарских радова.

Стручне радове израдили су по темама значајним за систем одбране, а након њиховог презентовања и успешне одбране на крају школовања стекли су услов за доделу звања генералштабног официра.

И према лепој традицији, на крају школовања, у Дому Народне скупштине министар одбране и начелник Генералштаба уручили су им официрске сабље, статусни симбол генералштабног официра. ■

Раденко МУТАВЦИЋ